

DOSSIER DE PREMSA

Prudenci Bertrana, pintor

De l'11 de maig a l'1 d'octubre de 2017

Inauguració el dia 11 de maig a les 18.30 h

Organitza i produeix: Museu d'Art de Girona- ACdPC

Comissariat: Carme Clusellas- Museu d'Art de Girona

Documentació i recerca: Cristina Ribot

Abans que escriptor, **Prudenci Bertrana (Tordera, 1867 - Barcelona, 1941)** va ser pintor. De l'art del dibuix i la pintura en va fer el seu primer ofici, i també va ser el seu primer estímul creatiu.

Amb motiu de la celebració de l'Any Bertrana, el **Museu d'Art de Girona** dedica una àmplia mostra al vessant artístic d'un dels escriptors més destacats del Modernisme i recull bona part de la seva obra pictòrica: dibuixos, il·lustracions, retrats i paisatges. L'exposició ofereix un itinerari ampli per la seva trajectòria artística: des dels primers temptejos —tot buscant un estil propi—, l'obra d'encàrrec i les primeres exposicions, fins al seu retorn a la pintura després d'anys d'abandonament, amb paisatges, especialment del Berguedà i la Cerdanya, que esdevenen un dels principals motius d'inspiració i el fet de pintar-los, un acte d'alliberament.

Prudenci Bertrana al Museu d'Art

El Museu d'Art de Girona és la institució pública que més obra artística conserva de Prudenci Bertrana. En total 24 pintures, 21 dibuixos i esbossos i 36 retrats de literats, tots ells procedents del Fons d'Art de la Diputació de Girona, adquirits en bona part el 22 d'octubre de 1974 per la institució provincial als hereus de Bertrana o bé donats pels hereus de l'editorial Dalmau.

Des de llavors, la posta en valor del Bertrana pintor ha estat sempre impulsada des de Girona, si bé amb les intermitències lògiques del temps. La primera exposició d'aquests fons va tenir lloc a la Fontana d'Or de Girona, el 12 de juliol de 1975, en el que va ser el primer reconeixement pòstum de la ciutat a aquest artista¹. Deu anys després, el 1988, el Museu d'Art de Girona impulsava la seva última fase de restauració i incorporava a Bertrana en el seu discurs museològic; d'altra banda, el 1989, s'organitzà una nova exposició temporal sobre la figura i obra de Bertrana amb la col·laboració de la llavors Fundació Caixa de Barcelona. L'exposició, titulada *Prudenci Bertrana i la seva època*, i de la que en resta un interessant catàleg², va suposar la primera catalogació i estudi de la seva producció artística i literària, però també, i sobretot, una revisió del seu moment vital, social i cultural.

El 1999 l'exposició *La presó de l'ànima*³, produïda pel Museu d'Art de Girona i la Diputació de Girona i celebrada a la Casa de Cultura, va permetre localitzar i catalogar 17 obres inèdites, que van ser exposades al costat de les obres del Fons Bertrana de la Diputació, que incloïa el conjunt complet de dibuixos de literats. L'última mostra va ser el 2007 organitzada per la Fundació Valvi coincidint amb la celebració anual dels premis i dins els actes de commemoració del 40è aniversari del Premi Bertrana. L'exposició va presentar obres procedents de col·leccions particulars juntament amb una selecció dels fons dipositats al Museu d'Art.

Ara, en el marc de la commemoració de l'any Bertrana i aprofitant l'efemèride dels 150 anys del seu naixement, el Museu d'Art de Girona s'ha proposat de nou revisar l'obra pictòrica de l'autor.

La mostra *Prudenci Bertrana, pintor* que ara es presenta pretén centrar la mirada en el Bertrana pintor, un ofici i una passió que va mantenir al llarg de la seva vida i alhora mostrar l'estreta relació de l'artista entre escriure i pintar. Així mateix, pretén fer aflorar noves obres de l'artista amb un nou intent de catalogació, el més àmplia possible, de la seva obra pictòrica.

---

¹ Al voltant de la mostra i coincidint amb la setena edició del Premi de novel·la Prudenci Bertrana, es va organitzar la "Setmana Bertrana", amb actes i activitats diversos al voltant de la figura de l'artista.

² *Prudenci Bertrana i la seva època*. Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya –Girona. Diputació de Girona. Ajuntament de Girona i Fundació Caixa de Barcelona. Girona. 1989

³ *Prudenci Bertrana. La presó de l'ànima*. Diputació de Girona. Girona. 1999

Prudenci Bertrana, pintor. Una exposició per a revisar i catalogar l'obra pictòrica de Bertrana

Prudenci Bertrana (Tordera, 1867 – Barcelona, 1941) va ser escriptor abans que pintor. Un art, el de la pintura, en què es va aplicar durant la seva joventut i al qual va retornar durant la seva vellesa.

L'activitat pictòrica la va començar de ben jove, però a partir del 1888 va decidir dedicar-s'hi professionalment. Després d'un curt i interromput període de formació a la Llotja, Bertrana va començar a pintar paisatges tot cercant un estil propi, si bé emmirallant-se en els pintors més reconeguts del moment. Va participar en exposicions col·lectives i va començar a guanyar-se fama com a pintor de retrats, feina que va compaginar amb classes de dibuix i pintura particulars i des del 1897 també a l'Escola d'Arts i Oficis municipal. Des del 1899 Bertrana va començar a publicar, a col·laborar amb diverses revistes d'àmbit local i a rebre encàrrecs com a il·lustrador. Durant la primera dècada del 1900 Bertrana va compaginar escriptura i pintura, aleshores molt influenciada pel Modernisme i especialment per l'obra de Santiago Rusiñol.

D'aquest moment són els paisatges més notables que tenen per objecte diverses vistes de la ciutat. El 1912 Bertrana es va traslladar a Barcelona on va acabar abandonant la pintura en favor de l'escriptura. A partir de 1930, i empès per la mort de tres dels seus fills, Bertrana reprendrà la pintura. Gairebé sense parar, dedicarà estius i temporades a pintar paisatges, especialment de la Cerdanya i del Berguedà. És en aquest moment que Bertrana es va reconciliar amb la pintura i s'hi va dedicar de manera lliure i sense condicionants.

El recorregut expositiu s'il·lustra amb més de seixanta pintures entre paisatges i retrats i una seixantena de dibuixos a llapis i carbó – retrats, apunts i esbossos -, alguns dels quals inèdits; bona part d'ells han estat restaurats i condicionats per l'equip de restauració del Museu d'Art, fet que ha significat també una aposta per la recuperació i conservació de l'obra de Bertrana.

Algunes dades:

- **63 pintures**
  - 34 obres de col·leccions particulars
  - 24 obres dels Museu d'Art
  - 5 obres d'altres museus
- **43 dibuixos**
  - 16 dibuixos de col·leccions particulars
  - 21 dibuixos del Museu d'Art
  - 6 dibuixos d'altres museus/biblioteques
- **38 prestadors**
- **36 obres inèdites**
  - 19 pintures inèdites
  - 17 dibuixos inèdits

La mostra, alhora, confronta pintura i escriptura a través d'una selecció de cites de l'autor que introdueixen cadascun dels àmbits de l'exposició. I és que Bertrana va deixar moltes pistes en la seva obra de com es va enfrontar a l'activitat pictòrica i de com la va viure en cada etapa. Això s'observa en les seves novel·les, especialment les biogràfiques, però també en alguns contes i en un seguit de textos de premsa, escrits i discursos. Pintura, dibuix i text permeten traçar un itinerari vital de

l'autor que mai va abandonar del tot la passió per pintar. La pintura esdevé un testimoni de la seva vida, de les seves incerteses, temptejos i, finalment, del seu alliberament a través de l'art.

L'exposició, comissariada i produïda des del Museu d'Art de Girona, ha anat precedida d'un intens treball de recerca a cura de la historiadora de l'art Cristina Ribot. Fruit d'aquest procés s'han pogut localitzar obres inèdites de l'artista i documentació també

inèdita. Així com un nombre destacable de referències i crítiques sobre el Bertrana pintor i la seva obra, aparegudes en la premsa des del 1892, en relació a l'exhibició de les seves primeres obres en els aparadors de Girona, fins a les crítiques de les darreres exposicions, en la dècada de 1930, en les sales expositives de Barcelona.

Un catàleg recopilatori de l'obra de Bertrana

Un dels objectius de l'exposició ha sigut la localització, estudi i catalogació de l'obra pictòrica de Bertrana. L'important treball de recerca realitzat per la historiadora de l'art Cristina Ribot, ha fet aflorar noves obres de l'artista i alhora ha permès llistar-ne d'altres encara per a localitzar. Totes elles es recolliran en el que serà, fins a la data, el catàleg més complet de l'obra pictòrica de Bertrana. De fet, el procés de recerca previ a l'exposició ja ha permès fer aflorar i localitzar **36 obres inèdites de l'artista, entre dibuixos i pintures**, que es trobaven en col·leccions privades.

El catàleg de la mostra es presentarà a la cloenda de la mateixa, el 30 de setembre de 2017, amb l'ànim de què la mostra permeti l'aparició d'altres obres de l'artista en col·leccions privades que hi puguin ser incloses.

El catàleg s'estructura en tres blocs:

- Un primer bloc de textos crítics sobre l'obra pictòrica de Bertrana, els seus referents artístics, la seva pintura de paisatges, la seva relació amb el grup gironí d'intel·lectuals modernistes i noucentistes, la relació entre l'obra pictòrica i la literària, entre d'altres temàtiques, amb textos i aportacions de Francesc Fontbona, Glòria Granell, Lluïsa Faxedas, Oriol Ponsatí-Murlà, Adela Garcia i Carme Clusellas, entre d'altres.
- Un segon bloc d'articles breus que serviran per a definir la geografia pictòrica de l'artista en els indrets que va viure, freqüentar i, sobretot, pintar: L'Esparra (Riudarenes), Tordera, Girona, Olot, la Cerdanya i el Berguedà. Aquests articles aniran a cura de Narcís Figueras, Lluïsa Julià, Cristina Ribot, Antoni Monturiol, Erola Simon, Pep Rafart i Dani Montaña, entre d'altres.
- Un tercer bloc recopilarà tota l'obra coneguda de Bertrana: l'obra present a l'exposició i també el catàleg d'obres de Bertrana realitzat fins a la data, incorporant obres que no s'han prestat abans o altres que es puguin localitzar.

Tot plegat, farà d'aquest catàleg l'obra més completa dedicada a la vessant artística de Prudenci Bertrana.

Activitats complementàries

En paral·lel a la mostra, el Museu d'Art i la Institució de les Lletres Catalanes han programat un seguit d'activitats: visites guiades a l'exposició, un club de lectura, activitats familiars i, pel setembre, el segon cicle de *Lletres i Arts* que proposa la lectura de quatre quadres de Bertrana a través de la mirada de quatre escriptors.

PRUDENCI BERTRANA, PINTOR

Abans que escriptor, Prudenci Bertrana (Tordera, 1857 - Barcelona, 1941) va ser pintor. De l'art del dibuix i la pintura en va fer el seu primer ofici, i també va ser el seu primer estímul creatiu. Amb motiu de la celebració de l'Any Bertrana, el md'A dedica una àmplia mostra al vessant artístic d'un dels escriptors més destacats del Modernisme i recull bona part de la seva obra pictòrica: dibuixos, il·lustracions, retrats i paisatges. L'exposició ofereix un itinerari ampli per la seva trajectòria artística: des dels primers temptejos —tot buscant un estil propi—, l'obra d'encàrrec i les primeres exposicions, fins al seu retorn a la pintura després d'anys d'abandonament, amb paisatges, especialment del Berguedà i la Cordanya, que esdevenen un dels principals motius d'inspiració i el fet de pintar-los, un acte d'alliberament.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

VERMUTS D'ART

Visita comentada i vermut

DISSABTE 10 DE JUNY. 12 h / Museu d'Art

Una visita comentada a l'exposició «Prudenci Bertrana, pintor», a càrrec de Carme Clusellas, directora del md'A, per descobrir la faceta artística de l'escriptor i conèixer els lligams entre l'art de pintar i d'escriure, tot esbrinant secrets i detalls de moltes de les seves obres. Tot seguit, comentarem la visita mentre gaudim d'un vermut als jardins del Museu d'Art.

Preu: 4,5€ / Amics del md'A: 2€

Es recomana reservar trucant al 972 20 38 34. Places limitades.

Activitat adaptada al llenguatge de signes.

CLUB DE LECTURA DEL md'A

Prudenci Bertrana, literatura i art

A càrrec de Cristina Fernández Casacuberta

Tres sessions del Club de Lectura del md'A dedicades a l'obra de Prudenci Bertrana per comentar de manera amena i distreta les diferents obres tot relacionant literatura i art.

DISSABTE 10 DE JUNY. 17 h / Museu d'Art

Durada: 2 hores

Comentari d'una selecció de contes

DISSABTE 8 DE JULIOL. 17 h / Museu d'Art

Durada: 2 hores

Comentari de *L'hereu*, de Prudenci Bertrana

DISSABTE 16 DE SETEMBRE. 17 h / Museu d'Art

Durada: 2 hores

Comentari d'*El vagabund*

Activitats gratuïtes i obertes a tothom.

Cal reservar trucant al 972 20 38 34.

NIT DELS AMICS DEL MUSEU D'ART

Josafat torna a casa

Visita - espectacle

DIMECRES 12 DE JULIOL. 20.30 h / Catedral de Girona i Museu d'Art de Girona

El vespre és el millor moment per a reviure, dins la catedral de Santa Maria, els espais i les ombres de *Josafat*, la novel·la de Prudenci Bertrana. La podem recórrer amb Josep Pujol, escriptor i professor de l'ESMUC, rellegant-ne els passatges als llocs precisos, i acabant amb una sorpresa amb Marc Timón, compositor del musical *Josafat*. Acabada la visita-espectacle, el Museu d'Art ofereix com a cloenda un refrigeri al seu jardí.

Activitat organitzada pels Amics del md'A.

Preu: 4,5€ / Amics del md'A: gratuït

Cal reservar als Amics del Museu d'Art o trucant al 972 20 38 34.

Places limitades.

CICLE LLETRES I ARTS

Visions de Prudenci Bertrana

Segona edició del cicle de conferències "Lletres i Arts", ara dedicat a Prudenci Bertrana, on quatre escriptors llegiran quatre quadres de l'artista. Un joc entre la pintura com a escriptura i la lectura com un acte d'interpretació interartística.

La presentació del cicle anirà a càrrec de Laura Borràs, directora de la Institució de les Lletres Catalanes, i Carme Clusellas, directora del Museu d'Art de Girona.

DIJOUS 7 DE SETEMBRE. 18 h / Museu d'Art
Lectura de *Nu femení*, 1902, amb Oriol Ponsati-Murilá, comissari de l'Any Bertrana

DIJOUS 14 DE SETEMBRE. 18 h / Museu d'Art
Lectura de *Retrat d'Aurora Bertrana*, s/d, amb Bel Ollid

DIJOUS 21 DE SETEMBRE. 18 h / Museu d'Art
Lectura de *Retrat d'Eufèmia Salazar*, 1892, amb Cristina Masanés

DIJOUS 28 DE SETEMBRE. 18 h / Museu d'Art
Lectura d'*Estudi en gris*, s/d, amb Ramon Solsona

Activitats gratuïtes.

Activitats organitzades per la Institució de les Lletres Catalanes.

Md'A EN FAMÍLIA

El zoo de Bertrana

Visita dinamitzada i taller

DISSABTE 23 DE SETEMBRE. 11 h / Museu d'Art

A través dels contes sobre animals escrits per Bertrana, descobrirem la seva obra literària i pictòrica, amb una visita dinamitzada i un taller de creació, conduït per Petits Lectors

Activitat adreçada a nens i nenes de 8 a 11 anys acompanyats d'un adult.

Preu per persona, inclosos menors d'edat: 3€. Preu Amics Md'A: 2€.

Material inclòs.

Cal reserva prèvia al 972 20 38 34. L'activitat només es durà a terme si hi ha un mínim de cinc persones inscrites.

PRESENTACIÓ DEL CATÀLEG

Taula rodona: *Prudenci Bertrana, pintor*

DISSABTE 30 DE SETEMBRE. 12 h / Museu d'Art

Cloenda de l'exposició i presentació del catàleg de l'obra pictòrica de Bertrana amb la participació dels seus autors i col·laboradors. Activitat gratuïta.

Consulteu totes les activitats a www.museuart.com

Textos de sala

Jo passava pel camí de la vida duent per únic patifell la meva capsa de colors. (...)

Pobra capsa de colors, destinada a un neguitós, a un que feia del seu art la seva religió i tractava de salvar-se orant i dejunant!

Aquesta capsa era un present del meu pare. (...) En obrir-la per primera vegada vaig sentir que un doll d'alegria inundava el meu cor d'adolescent.

Fa d'això, quaranta cinc anys de bon tros i porto el record d'aquella hora ben fresc en la memòria, com un moment de felicitat insuperada. La tal capsa ha anat envellint al costat meu. Mai no m'he servit d'altra. (...)

No us asseguro pas que no torni a obrir-la, i repapiegem junts, com ja ha esdevingut altres vegades, quan m'ha calgut espantar la neurastènia amb engrescaments desats.

Ara tanmateix ja sé que vaig considerar-me fracassat una mica de pressa (...)

P. BERTRANA. "De quan jo era pintor". *La Nova Revista*, gener 1928, núm. 13, p. 8 i 12

D'ofici, pintor

(...) va prendre el determini d'emancipar-se de la tutela paternal.

Resultava curiós de veure amb quina mena de credulitat es posà a pintar, satisfet d'haver assolit un mitjà infal·lible de fer seva Eugènia. Però de seguida ploqueren damunt del seu esperit les desil·lusions (...)

Es va arribar a convèncer que li mancava aptesa per projectar enfora, sobre una tela, les emocions que li entraven pels ulls.

P. BERTRANA. *L'hereu*, p. 220- 221

Innocenci féu el determini d'industrialitzar la seva afició a la pintura. Era l'única aptesa, més o menys aparent, a la qual podia recórrer en el seu estat angoixós. Començà pintant alguns retrats a l'oli i donant algunes lliçons de dibuix i pintura. (...)

Amb tot, no es podia pas dir que hagués fracassat en especialitzar-se en la pintura de retrats. (...)

Innocenci va acreditar-se en aquesta especialitat.

P. BERTRANA. *El vagabund*, p. 74-76

De ben petit Bertrana ja havia demostrat una certa aptitud per al dibuix i la pintura; aquesta afició d'infant la reprendria més endavant per evitar altres professions que s'imposaven davant la mala situació econòmica familiar. Després de passar un any estudiant enginyeria a Barcelona, el 1885 decidí abandonar la carrera i es va matricular a l'escola de Llotja, estudis, però, que tampoc no va completar.

Establert de nou a Girona i acabat de casar, sense cap altre ofici ni formació, Bertrana es va dedicar a l'art de pintar. Des del 1890 pintà per encàrrec rètols, exvots, motius per a decoracions i retrats, activitat que alternà amb les classes privades de dibuix i pintura i, a partir del 1897, amb la tasca de professor a l'Escola d'Arts i Oficis municipal.

En aquells primers anys de dedicació artística, Bertrana, sense confiar gaire en els resultats, s'aplicà a pintar amb intensitat. Les seves primeres pintures, a la recerca d'un estil propi, prengueren com a referent les obres dels artistes més prestigiosos del moment, sense que

acabessin de satisfer-lo mai. A fi d'obtenir clientela va anar exposant retrats i paisatges als aparadors dels comerços de Girona, i ben aviat es publicaren les primeres crítiques a la premsa local. De mica en mica, Bertrana es va anar obrint pas en el món de l'art; alhora, començà a escriure.

Obrint-se camí

*Havia instal·lat una petita acadèmica a la mansarda d'una casa vella transformada en taller (...)
Els alumnes eren pocs i inconstants. Però, amb tot, entre una cosa i altra, Innocenci anava fent la viu-viu. La seva existència havia adquirit un cert ritme tot perseguint una finalitat pràctica.*

P. BERTRANA. *El vagabund*, p. 76

El taller era pobre: ací i allà, trastos vells i fidels que l'havien seguit per moltes golfes, veterans que mostraven llurs nafres sota la claraboia de vidres esgrogueïts per on passava una llum trista, que feia venir son. En les parets, estudis; cada un era una remembrança d'una hora passada; cada un tenia una història melangiosa, que son autor revivia al contemplar-lo.

P. BERTRANA. "Jornada d'artista". *Crisàlides*, a *Tots els contes*, p. 65-66

*Oh, quina mena de gent li tocava retratar! Els que no eren morts ho semblaven. Li duien per mostra fotografies esgrogueïdes, menjades per la llum, de vells, joves i nins, sense expressió ni caràcter, rígids, mudats... (...)
Innocenci feia ampliar aqueixos retrats, els calcava i els coloria amb tota la cura i bona fe d'un principiant (...)*

P. BERTRANA. *El vagabund*, p. 74

El 1890 Bertrana es va casar amb Neus Salazar i es va proposar fermament esdevenir un artista professional. El 1892 va participar en l'Exposició de Belles Arts de Sant Feliu de Guíxols, i el mateix any va obrir la Gran Acadèmia Moderna a la placeta del Correu Vell de Girona, en ple barri vell, juntament amb el pintor Joan Brull, que va residir una llarga temporada a la ciutat. El 1897 fou nomenat professor de dibuix i figura a l'Escola d'Arts i Oficis municipal, tot just acabada d'inaugurar, i l'any següent va traslladar el taller al carrer de Santa Clara, on va continuar satisfent encàrrecs i donant classes privades de dibuix i pintura.

D'aquells primers anys en resten, a més de paisatges i retrats, un seguit de dibuixos, estudis en llapis i carbó sobre paper, que testimonien la dedicació de l'artista a l'hora d'exercitar-se en l'art de la figura i la composició.

Anunci de la Gran Acadèmia Moderna dirigida per Joan Brull i Prudenci Bertrana a Girona, 1892

Diario de Gerona de Avisos y Noticias [Girona], núm. 887 (29 de setembre de 1892), p. 9. Ajuntament de Girona (SGDAP, Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions)

Joan Brull i Vinyoles (Barcelona, 1863-1912) s'havia establert temporalment a Girona des del 1890 arran de l'encàrrec de la Comissió Provincial de Monuments de pintar unes obres per al Museu Provincial. Brull havia estudiat a la Llotja, on segurament va coincidir amb Bertrana. A partir d'aquell any 1890 van compartir els aparadors de Girona, on exhibien les seves obres més recents, i el 1892 tots dos van participar en l'Exposició de Belles Arts de Sant Feliu de Guíxols. L'any següent, Bertrana i Brull van obrir la Gran Acadèmia Moderna, a la placeta del Correu Vell de Girona, i la van anunciar reiteradament, durant prop de dos anys, a les pàgines dels periòdics de la ciutat. El 1893 Brull va tornar a Barcelona; poc després, Bertrana va traslladar el seu estudi al carrer de Santa Clara.

Entre l'escriptura i la pintura

La vetusta ciutat de X l'atreia, i solia passar alguns jorns entaforat pels vells carrers i per les velles esglésies, compartint èxtasis i meditacions amb l'auster pintor, veritable geni familiar de les pedres venerables, dels murs empatinats i dels enderrocs històrics.

P. BERTRANA. *Jo! Memòries d'un metge filòsof*, p. 163

El 1899 Bertrana va publicar en un periòdic local la seva primera narració, *Les meves veïnes*; tres anys després obtenia un premi en els Jocs Florals d'Arenys de Mar i entrava a col·laborar en diverses revistes d'àmbit local, teixint amistat amb els joves intel·lectuals de Girona. Animat per una successió de reconeixements i per l'èxit de la seva primera novel·la, *Josafat*, que es publicà el 1905, Bertrana va anar desviant el seu interès cap a l'activitat literària, si bé sense deixar de pintar. Va abandonar el retrat d'encàrrec, que li resultava poc estimulant, però va mantenir la docència artística, pública i privada, i la inclinació per la pintura de paisatges, especialment vistes i racons de la ciutat.

D'aquest moment són les obres més destacades de la seva producció pictòrica. Influenciat per les formes i l'estil del modernisme i, en particular, per l'obra del seu amic Rusiñol, amb qui compartí passejades i tardes pintant junts a *plein air*, Bertrana retratà Girona en prop d'una vintena de quadres. Unes obres que exposaria a Barcelona després de traslladar-s'hi a viure i treballar: el 1912 a la galeria Faiança Català, i el 1915 a la casa d'antiguitats La Cantonada, on ja havia exposat feia cinc anys. Després d'aquestes mostres, i lluny de la natura i els espais que l'inspiraven per pintar, Bertrana desà la capsa de colors durant gairebé dues dècades.

A la Girona de les lletres i les arts

La pau i la melangia de la Girona santa i heroica harmonitzava admirablement amb el seu estat d'esperit.

P. BERTRANA. *L'hereu*, p. 273

Bertrana es va fer un lloc en la vida cultural de Girona en un moment en què la ciutat es debatia entre la tradició i la modernitat. Hi participà activament i esdevingué capdavanter del grup de joves intel·lectuals gironins format per Xavier Montsalvatge, Josep Tharrats, Carles Rahola, Rafael Masó, Miquel de Palol, Narcís de Fontanilles i els germans Francesc i Antoni Viver, que en defensaren la renovació. Ells foren els impulsors dels Jocs Florals de Girona, instaurats el 1902 en substitució dels certàmens literaris, i de l'edició de noves revistes literàries, com *L'Enderroch*, *Vida*, *Emporium* o *Lectura*. Unes revistes en què Bertrana publicà textos i crítiques musicals i teatrals, però que també aprofità per donar a conèixer el seu ideari artístic. Alhora, consolidat ja com a pintor, rebé encàrrecs per a il·lustrar revistes i publicacions, va fer obsequi de diverses pintures perquè fossin lliurades com a guardó en les diferents edicions dels Jocs Florals, participà en dissenys ornamentals per a festes públiques i l'Ajuntament fins i tot li encarregà un retrat del rei Alfons XIII, avui desaparegut.

Amb tot, la intensitat d'aquella dècada es veié aturada per un judici i un empresonament arran de la reproducció d'un article considerat ofensiu al setmanari *Ciudadanía*, que ell dirigia. L'oferta de noves feines a la capital, com a cap de redacció de *L'Esquella de la Torratxa* i *La Campana de Gràcia*, el forçà a abandonar Girona el 1911. Aleshores s'instal·là definitivament a Barcelona, on exercí com a professor de dibuix a l'Escola del Bosc de Montjuïc des del 1912 i on es dedicà plenament a escriure —articles, narracions i contes, crítiques teatrals, obres de teatre i les seves novel·les— i a sobreviure a la mort de dos dels seus quatre fills i a la llarga malaltia de la filla petita.

En les nits de lluna, tot això prenía una majestat i un encís prodigiós; talment una fantasia de Gustau Doré.

P. BERTRANA. *El Vagabund*, p. 152

(...) Bertrana era també un gran infant. En aquells temps, més que un literat era un pintor. En un quart pis del carrer de Santa Clara, tenia un taller, (...) En aquell redós hi anàvem nosaltres molt sovint, a llegir-nos les nostres coses o a escoltar les seves, en aquell temps tot just insinuades, però tan plenes ja d'aquella força, d'aquella clara visió de les coses, d'aquella lluita interna en què es debatia la seva vida, i que l'havia de fer amb el temps un dels millors prosistes de la nostra terra.

MIQUEL DE PALOL. *Girona i jo*, p. 146-148

Retorn a la pintura: el retratista d'arbres

Com a tots els pintors m'agrada vendre, però venc amb recança i avergonyit. Em sembla que negocio amb les meves emocions, amb els meus sentiments. Estimo les meves pintures.

“Artistes Catalans: Prudenci Bertrana i la seva exposició de pintures”. *La Veu de Catalunya*, 29 octubre 1931, p.5

(...) jo no trobo altre consol que lliurar-me a una activitat desenfrenada que m'obligui a separar l'atenció del que més m'affligeix. Per això, he tornat a pintar i faig exposicions (...)

Fragment de carta manuscrita de Prudenci Bertrana a Carles Rahola.
Barcelona, 8 gener 1931

Més tard, molt més tard, cap a les seves velleses, Prudenci Bertrana es reconcilià amb la pintura. Ja no pintava per justificar-se davant de ningú ni per a guanyar el pa dels seus fills, sinó per oblidar les seves cabòries i, alhora, donar gust a alguns dels seus amics.

AURORA BERTRANA. “Prudenci Bertrana i la seva obra”.
Pròleg a *Prudenci Bertrana: Obres Completes*, p. 20

A principis de la dècada de 1930 Bertrana reprengué la pintura. Els pinzells i la vella capsa de colors foren, de nou, el recer de la seva angoixa. Cèlia, la seva filla petita, estava greument malalta, i la família va fer estades de salut a Sant Pere de Vilamajor, a Puigcerdà i, finalment, a Berga i Vilada. Els estius fora ciutat i el contacte amb la natura, que sempre havia estat font d'admiració i inspiració per a ell, li despertaren la necessitat de retratar-la. Gairebé frenèticament, Bertrana es llançà a pintar paisatges de petit format, apunts del natural plens de llum i de color.

Jo vull donar-vos el que tinc, el que he recollit anant per les muntanyes fent vida de caçador. Podria dissertar com artista i com poeta, perquè, encara que no sé pintar, pinto, i encara que no faci versos, provo de fer poesia.

P. BERTRANA. “De les belleses de la Natura i el meu goig”.
Proses Bàrbares, a *Tots els contes*, p. 112-113

Catàleg d'exposició de Prudenci Bertrana a les Galeries Laietanes.

Barcelona, 1931

Col·lecció Daniel Montaña

Al llarg de la dècada de 1930 Bertrana va pintar un bon nombre de paisatges que va anar presentant en diverses exposicions. En la primera, celebrada al desembre del 1930 a les Galeries Laietanes de Barcelona, hi exposà 29 obres. D'aquestes en va vendre 9, i amb les 13 restants i alguna altra que hi afegí va demanar a Rahola que li organitzés una exposició a l'Ateneu de Girona, que tingué lloc l'abril del 1931. Aquell mateix any, a l'octubre, va fer una nova exposició a les Laietanes, amb 19 paisatges de la Cerdanya i el Berguedà que presentaria també a Berga el 1931 i el 1932.

El 1934 va exhibir a les Galeries Laietanes uns paisatges del Berguedà que, igualment, es van poder veure a l'Ateneu de Girona durant el mes de juny i a l'Ateneu de Figueres al juliol. El 1940, a les Galeries Laietanes, va mostrar 22 obres més, la majoria paisatges de Vilada, en la que seria la seva darrera exposició.

Cartel·les ampliades (selecció)

Jo he tornat a casa molts cops duent, dintre el porta-estudis, no res més que un desengany.

P. BERTRANA. "De quan jo era pintor". *La Nova Revista*, gener 1928, núm. 13, p. 11

Vista de l'Onyar amb barca, 1888

Pintura al tremp

Museu d'Història de la Ciutat, núm. reg. 08451

El 1888, amb vint-i-un anys, Bertrana va decorar el menjador del seu pis a la Rodona, al número 80 de l'actual carrer de Santa Eugènia, amb unes pintures murals: eren uns paisatges de les vores de l'Onyar que representaven els primers passos d'un artista llavors convençut de la idea d'esdevenir pintor.

L'edifici es va enderrocar l'any 2001, i les pintures van ser arrencades i restaurades per l'Ajuntament de Girona i es conserven ara al Museu d'Història de la Ciutat.

Fotografia: Miquel Ruiz. **Les pintures de Prudenci Bertrana a la casa de la Rodona de Santa Eugènia (Girona), 2001**. Arxiu EL PUNTAVUI

S/t (paisatge), 1891

Oli sobre tela

Col·lecció particular

«Després de maldar molta estona domesticant colors, pinzells i tela —oh, la resistència passiva que la matèria i els estris oposen als aprenents!—, li sortia un minso i abominable plagi en tècnica i colorit d'algun paisatgista famós. Si per casualitat reeixia en fer quelcom del seu gust: uns arbres, un prat, unes roques, una posta de sol, un interior de riera..., tot seguit pensava en els milers i milers de coses semblants que infestaven les exposicions particulars i oficials de Barcelona. Es donava compte, llavors, que es barallava amb quimeres [...]»

BERTRANA, Prudenci. *L'hereu*. Girona: La Ela Geminada, 2016 (Biblioteca Prudenci Bertrana, 6), p. 220

En les primeres obres del jove artista s'hi manifesta clarament la influència dels pintors d'èxit del moment: els paisatges de capvespre amb horitzons baixos que tanta fama havien donat a Modest Urgell o els boscatges verdosos de l'escola d'Olot, tot seguint Vayreda i Berga, i, més tard, les temàtiques del seu

amic i admirat Santiago Rusiñol.

Solitud, 1892

Oli sobre tela

Col·lecció Mascort-Yglesias

«Un nuevo cuadro del señor Bertrana junto con algunas tablitas del mismo autor, hemos visto espuestas en el escaparate del señor Corominas. El cuadro cuyo asunto respira dulce melancolía, representa una pobre habitación en la que sobre un modesto catre hay sentada una niña en el acto de levantarse. »Muy entonado de color y bien dibujado el conjunto es agradable y solo, tal vez por el efecto de la luz en que le examinamos nos pareció falto de perspectiva aerea, pero acusa en el jóven artista, á nuestro juicio, un nuevo rumbo a su manera de interpretar el natural.»

Diario de Gerona de Avisos y Noticias [Girona], núm. 933
(25 de novembre de 1892), p. 4

Aquesta obra va ser pintada en el moment en què Bertrana compartia taller i acadèmia amb el pintor Joan Brull. Resulta evident una certa influència de Brull tant en la temàtica com en l'aplicació del color i la pinzellada, més lliure, així com en l'intent de generar atmosferes evocadores. L'obra fou exhibida a l'aparador de la botiga de Tito Corominas a Girona, on durant aquells anys també exposà habitualment Brull.

S/t (paisatge), c. 1891

Oli sobre tela

Col·lecció família Guillaumes

«[...] un jorn, cap al tard, entre les boirines de la posta, assegut en un rierenc vora el Ter —el riu vital—, vaig sentir-me inundat d'una joia tan pura que havia d'apropar-se molt a la felicitat. La meva ànima era contenta només perquè tenia enfront muntanyes blaves, aigües remoroses, arbredes ombrives i falciots que creuaven vertiginosos el cel de cadmi ple d'incertesa capvespral.»

BERTRANA, Prudenci. «De les bel·leses de la natura i el meu goig». *Proses bàrbares: Tots els contes*. Girona: La Ela Geminada, 2006 (Biblioteca Prudenci Bertrana, 7), p. 108

El 1892, Bertrana va participar amb quatre obres a l'Exposició de Belles Arts de Sant Feliu de Guíxols. Una de les que hi presentà, titulada *La barca*, podria ser la que veiem aquí, si bé també podria tractar-se de les vores del riu Fluvià. En aquells primers anys de pintura, els paisatges bucòlics de les riberes dels rius o les àmplies esplanades dels camps gironins van esdevenir una font d'inspiració per al jove pintor, que assajava fórmules d'altres per assolir un estil propi.

Estudi d'home amb barba, 1891

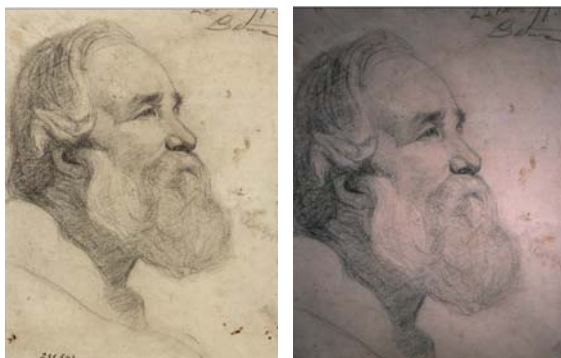
Llapis sobre paper

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.542. Fons d'Art Diputació de Girona

Home amb barba, 1891

Sanguina sobre paper

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.540. Fons d'Art Diputació de Girona

Aquests dos dibuixos —i, probablement, el retrat de nena que suposadament representa Aurora Bertrana— van ser exposats el 1891, segons la notícia que recull el *Diario de Gerona*: «En el escaparate de la tienda del señor Corominas hay espuestas tres cabezas de estudio del señor Bertrana que revelan en este artista un notable progreso, pues no le

conocíamos en este género nada que pudiese compararse con dichos trabajos. El rostro de la niña, tiene una frescura y una ejecución tan franca y sobria que difícilmente puede llegarse á más. Los ropajes, se conoce que el señor Bertrana ha querido que jugaran secundario papel y no ha hecho gran cosa mas que apuntarlos» (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias* [Girona], núm. 2247 (17 d'abril de 1897), p. 3).

Retrat d'Eufèmia Salazar, 1892

Oli sobre tela

Col·lecció particular

«En el escaparate de la tienda del señor Corominas hay espuesto un cuadro del señor Bertrana digno de merecer la atención del público. El asunto no puede ser mas sencillo, una joven leyendo en un jardín; pero resulta tan armónico en conjunto y está tratado con tanta soltura, que el efecto que produce no puede ser mas simpático.

Es lo mejor que hemos visto del señor Bertrana, que en la obra de que nos ocupamos demuestra haber avanzado mucho en la senda del arte que cultiva [...]

Diario de Gerona de Avisos y Noticias [Girona], núm. 823 (13 de juliol de 1892), p. 6

«La tieta Eufèmia, la més instruïda de les dones de casa, ens ensenyava gramàtica, aritmètica, geografia i fins francès i música. Sembla, però, que només jo tenia disposició per a aquestes dues darreres assignatures.

BERTRANA, Aurora. *Memòries fins al 1935*.
Girona: Diputació de Girona, 2013, p. 36

Retrat de Josep Dalmau Carles, 1898

Oli sobre tela

Col·lecció particular

Josep Dalmau i Carles (Sant Cebrià dels Alls, 1857 – Girona, 1928), mestre de professió, havia obert una prestigiosa acadèmia particular a Girona i es dedicava a escriure llibres per a l'ús escolar. Seguint aquesta vocació, el 1904 va fundar a Girona, amb el nom de Dalmau Carles & Cia., una editorial clarament orientada a la publicació d'obres didàctiques. A Bertrana el devia conèixer com a retratista, però la seva relació es va anar afermant: uns anys abans li havia encarregat els retrats de la seva dona i filla, a més d'un altre de seu, i a partir del 1905 li va proposar diversos encàrrecs com a dibuixant i il·lustrador per a la seva editorial.

Retrat d'home amb pipa, s/d

Oli sobre tela

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.521. Fons d'Art Diputació de Girona

L'obra, sense datació i de poca qualitat pictòrica, podria ser el retrat d'un personatge popular de la Girona de principis del 1900 i correspondre al que, segons relata Guansé, va fer Bertrana arran d'una juguesca: «Hem vist [...] el [retrat] d'un popular embriac de Girona, al qual Bertrana i els seus amics jugaren una facècia. El presentaren candidat en unes eleccions de regidors. Bertrana li prometé de fer-li una *reclame* nord-americana.

El retratà i tingué exposat el retrat en una botiga, coronat de llorer. És un retrat ple de caràcter. Els ulls descentrats, el rostre vermell, embotornat, el mostatxo fanfarró i la pipa a la boca» (GUANSÉ, Domènec. «Vida i obra de Prudenci Bertrana». *Revista de Catalunya* [Barcelona], núm. 29 (novembre de 1926), p. 473).

Anton Busquets Punset. *Aplech. Models en vers y en prosa del nostre Renaixement*. Il·lustracions de Prudenci Bertrana i Josep Berga i Boada. Girona: Dalmau Carles, nova edició, 1920

Col·lecció particular

Convocatòria d'un concurs per a la realització de la portada de l'*Aplech*, 1905

Diario de Gerona de Avisos y Noticias [Girona], núm. 166 (21 de juliol de 1905), p. 9. Ajuntament de Girona (SGDAP, Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions)

El 1905, Bertrana, que havia anat publicant diversos retrats de literats a la premsa, va rebre de l'editor Josep Dalmau Carles l'encàrrec de col·lustrar, juntament amb el dibuixant i pintor Josep Berga i Boada, el recull antològic *Aplech*, en el qual també va figurar com a escriptor. A partir d'una fotografia, havien de retratar, en llapis, tinta o carbó, 106 escriptors catalans; d'aquests retrats, Bertrana en va fer 36. Per a la portada de l'obra es va convocar un concurs artístic del qual es va fer publicitat en diversos periòdics gironins. El jurat estava format pels directors artístics de la publicació, Berga i Boada i Prudenci Bertrana, i el guanyador va ser Joaquim Renart i Garcia (Barcelona, 1879-1961), un reconegut il·lustrador de llibres i capçaleres i exlibrista de prestigi. Des d'aleshores, Bertrana va mantenir la col·laboració amb l'editorial i va començar a rebre encàrrecs com a il·lustrador.

Cases de l'Onyar [*Vista de Girona*], 1914

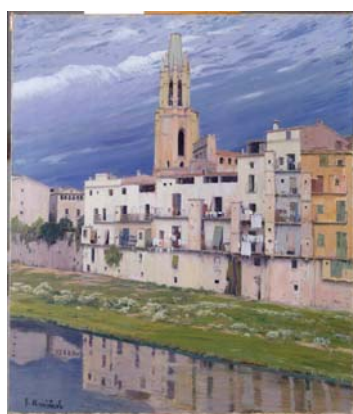
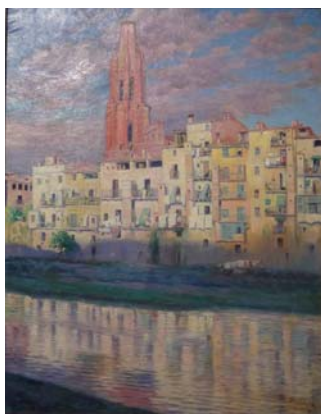
Oli sobre tela

Col·lecció particular

«Rares vegades Rossinyol i jo deixàrem d'anar junts per Girona. Així vaig poder admirar la seva manera de produir.»

BERTRANA, Prudenci. *En Rossinyol que jo he tractat*.

Barcelona: Publicacions de la Institució del Teatre, 1937, p. 29

Entre el 1911 i el 1929 Santiago Rusiñol va fer diferents estades a Girona. Durant aquests anys, la seva amistat amb els joves artistes i intel·lectuals gironins, entre ells Bertrana, es va consolidar. Bertrana, de temperament clarament oposat al de Rusiñol, gaudí de la seva companyia i s'emmirallà en el doble

exercici de la pintura i l'escriptura que aquest practicava. L'un i l'altre van compartir tardes de pintura i vespres de tertúlia, i el 1911 van escriure a quatre mans l'obra *El pintor de miracles: sainet en un acte*, un relat curt que narra les peripècies d'un pintor d'exvots gironí que passa penúries, igual que Bertrana.

Ambdós van pintar el mateix tema, la perspectiva de les cases de l'Onyar, si bé amb resultats ben diferents.

Fotografia: Santiago Rusiñol, ***Riu Onyar al seu pas per Girona, 1915***. Museu de Belles Arts de València. Núm. reg. 72/2004. Fotografia: Paco Alcántara

Nit de lluna a Girona, c. 1913-1915

Oli sobre tela

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 250.242. Fons d'Art Diputació de Girona

Aquesta vista nocturna de les cases de l'Onyar, una de les obres més reeixides de Bertrana, es va exhibir el 1913 en l'exposició inaugural de la sala Athenea, a Girona. Un any més tard, Bertrana en va fer donació a la Comissió Provincial de Monuments, amb l'objectiu que l'obra fos dipositada al que aleshores era el Museu Provincial.

Paisatge de Sant Pere de Vilamajor, c. 1916

Oli sobre cartró

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.512. Fons d'Art Diputació de Girona

Després de la mort dels seus fills Heribert, el 1913, i Helena, el 1915, el matrimoni Bertrana, juntament amb la filla petita, Cèlia, va anar a passar una temporada a Sant Pere de Vilamajor, al Vallès Oriental, en una finca propietat de Xavier Montsalvatge. Aquests paisatges són possiblement d'aquella època.

Carrer de Puigcerdà, 1929

Oli sobre cartró

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.516. Fons d'Art Diputació de Girona

Els Bertrana, malgrat no disposar de recursos econòmics, assumiren l'esforç de fer estades estivals a Puigcerdà durant prop de cinc anys amb l'esperança d'aconseguir una millora en la salut de la seva filla Cèlia. Seguint l'exemple de Rusiñol, Bertrana publicà a *La Veu de Catalunya* un seguit d'articles sobre la Cerdanya, molts dels quals serien reproduïts a la revista *Ceretania*, i tornà a pintar, atret pels paisatges naturals.

Paisatge muntanyenc, 1931

Oli sobre tela

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.504. Fons d'Art Diputació de Girona

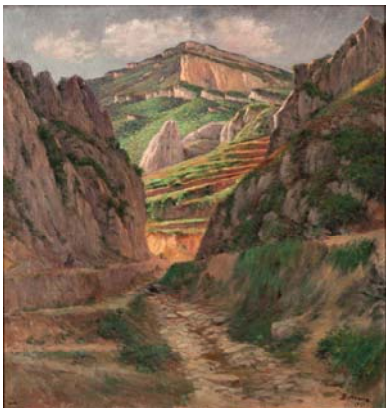
Paisatge, 1931

Oli sobre tela

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.502. Fons d'Art Diputació de Girona

«¿Què havia de dir-vos jo, pobre treballador silenciós, d'ànima esquerra i contemplativa, pobre artista bosquetà amant del silenci i de les augustes quietuds de les muntanyes?»

BERTRANA, Prudenci. «De les belleses de la natura i el meu goig». *Proses bàrbares: Tots els contes*. Girona: La Ela Geminada, 2016 (Biblioteca Prudenci Bertrana, 7), p. 108

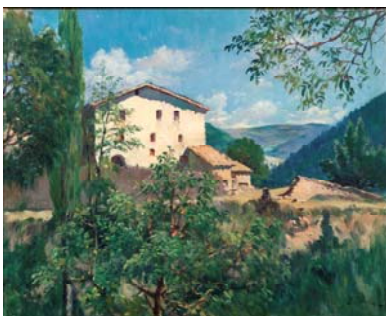

A partir del 1931 la família Bertrana va començar a estiuajar al Berguedà. Durant aquell primer estiu Bertrana va pintar un conjunt de quadres, majoritàriament paisatges de muntanya, que a la tardor del 1931 va presentar en una exposició a les Galeries Laietanes.

Paisatge, c. 1931-1938

Oli sobre tela

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.503. Fons d'Art Diputació de Girona

El paisatge i la masia representen la Peçola (Berguedà), molt a prop de les Eres de Guardiola, a Vilada, on els Bertrana es van instal·lar a l'entorn del febrer del 1937, en plena Guerra Civil. Durant els darrers temps del conflicte bèl·lic la família va abandonar Vilada per refugiar-se a Sant Pere Pescador (Alt Empordà), a casa d'un cosí.

Crèdits exposició

Organització i producció:

Museu d'Art de Girona
(Agència Catalana de Patrimoni Cultural)

Direcció:

Carme Clusellas

Comissariat:

Carme Clusellas

Documentació:

Cristina Ribot

Suport en documentació i gestió:

Antoni Monturiol

Coordinació:

Aurèlia Carbonell

Suport tècnic:

Irene Forts, Carme Martinell

Disseny gràfic:

Cristina Masferrer

Conservació i restauració:

Elena Boix, Esther Horno, Laia Roca

Muntatge:

Elena Boix, Antoni Monturiol, Gabriel Rodríguez, Jaume Soler
3G Pintors
Fusteria Creixans
Metacrilats Futura
Vidcus
Vidres Tramun

Muntatge tauleta tàctil:

Fromzero

Transport d'obres d'art:

Transports Corcoy

Assegurances:

Helvetia

Assessorament lingüístic i traduccions:

Link Traduccions

Fotografies:

Ajuntament de Girona (SGDAP, Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions)
Arxiu Fotogràfic de Barcelona
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
Ajuntament de Girona. CRDI (Centre de Recerca i Difusió de la Imatge)
Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Col·lecció Municipal de Documents
Biblioteca de Catalunya
Rafel Bosch
El Punt Avui
Fons Bertrana (Universitat de Girona)

Prestadors:

Arxiu Comarcal de la Garrotxa. Biblioteca Auxiliar
Arxiu Històric COAC - Girona
Arxiu Històric de Girona
Biblioteca Fages de Climent (BFC)
Biblioteca Marià Vayreda d'Olot
Ramon Calonge Forés
Col·lecció Família Guillaumes
Col·lecció Daniel Montaña
Col·lecció Mascort – Yglesias
Família Colomer – Arcas
Família Franquet
Família Pla Dalmau
Fons Bertrana (Universitat de Girona)
Fons Edicions de la Ela Geminada
Fons personal Emília Serra Sitges
Fundació Rafael Masó, Girona
Maria Antònia Llauger i Dalmau
Maria Teresa Moreno Amich
Ramon Moreno Amich
Museu d'Arqueologia de Catalunya – Girona
Museu Comarcal de Berga
Museu de la Garrotxa. Olot
Museu d'Història de la Ciutat de Girona
Albert de Quintana i Andreu

Agraïments:

Sandra Adam, Ajuntament de Berga, Ajuntament de Tordera, Marta Aragón, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Jaume Bernades, Joan Boadas, Glòria Bosch, Jordi Busquets, Jordi Camps, Joaquim Carreras, Margarita Casacuberta, Maria Claustre, Montserrat Claustre, Viviana Colomar, Narcís Comadira, Joan Cortés, Mireia Costa-Pau, Enric Delgado, Joan Domènech, Jordi Falgàs, Lluïsa Faxedas, Narcís Figueras, Francesc Fontbona, Joaquim Franquet, Martí Freixas, Pere Freixas, Adela Garcia, Víctor Gay, Margarita Guillaumes, Anna Gironella, Glòria Granell, Josep Maria Llorens, Oriol Mercadal, Laura Moré, Anna Moreno, Guillem Mundet, Maguí Noguera, Lourdes Oliva, David Ortega, Mercedes Palau-Ribes, Xavier Pedrals, Imma Pera, Ricard Planas, Sílvia Planas, Oriol Ponsatí-Murlà, Susanna Portell, Jordi Puig, Bernat Puigdollers, Pep Rafart, Jaume Rufí, Joan Sala, Pere Sánchez, Xavier Sanjuan, Pep Serra, Erola Simon, Narcís Soler, Carles Turat, Eva Vázquez, Gisela Vicenç, Mariàngela Vilallonga, Mercè Ylla.

md'A Museu d'Art
de Girona

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

 Bisbat de Girona
 Diputació
de Girona

Forma part de:

 XARXA DE
MUSEUS D'ART
DE CATALUNYA

En el marc de:

 2017 AURORA
PRUDENCI
ANY BERTRANA